

الگوی نوآوری در نیروهای مسلح از دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

ابراهیم محمود زاده^۱

ایرج فرجی^۲

محمد مهدی قوچانی^۳

پذیرش مقاله: ۹۶/۰۲/۲۰

دریافت مقاله: ۹۶/۱۲/۲۶

چکیده

نوآوری فرایندی است که دانش و فناوری جدید را خلق و در عرصه‌های گوناگون تبدیل به محصول و خدمات قابل استفاده در بازارهای ملی و جهانی می‌نماید. یکی از عرصه‌های مهم نوآوری، عرصه دفاعی می‌باشد. پیچیدگی محیط پیرامونی جمهوری اسلامی ایران و تولید تهدیدات متنوع در این محیط، نوآوری در نیروهای مسلح را به منظور کسب برتری در صحنه‌های نبرد الزامی نموده است. هدف این تحقیق تبیین نوآوری در نیروهای مسلح از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌باشد. این تحقیق از حیث نوع، کاربردی و با رویکرد آمیخته است که با استفاده از روش‌های تحلیل محتوا و نظریه پردازی داده بنیاد به صورت کمی و کیفی انجام گرفته است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد، با تبیین اندیشه نوآوری دفاعی و سپس معماری بخش‌های دفاعی، دانش و فناوری دفاعی و معماری سازمانی نیروهای مسلح، نوآوری در ابعاد مختلف امور دفاعی قابلیت پیاده سازی راکسب می‌نماید. پیامدهای این پیاده سازی شامل توسعه دانش و فناوری بومی، تربیت نیروی انسانی کارآمد، تولید تجهیزات پیشرفته دفاعی و انعطاف پذیری لازم در پاسخ به تهدیدات می‌گردد. علاوه بر آن کاهش تدریجی وابستگی به دانش و فناوری دفاعی غیر بومی، کسب توان رقابت تولید دانش و فناوری دفاعی با کشورهای پیشرفته در عرصه های جهانی و نهایتاً دست یابی به یک الگوی دفاعی اسلامی - ایرانی از دیگر نتایج آن است.

واژگان کلیدی: امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، نوآوری، نیروهای مسلح، الگو.

^۱ دانشیار مجتهد دانشگاهی مدیریت و فناوری‌های نرم، دانشگاه صنعتی مالک اشتر

^۲ دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی (نویسنده مسئول) I.faraji@sndu.ac.ir

^۳ دانشجوی دکتری مدیریت دولتی دانشگاه علامه طباطبایی. ghochany@yahoo.com

مقدمه

نوآوری مبتنی بر خلاقیت افراد است که جوامع با استفاده علمی از آن، بسیاری از مشکلات پیچیده خود را حل می‌کنند. امروزه نوآوری در عرصه‌های مختلف مورد استفاده قرار گرفته و به عنوان ابزاری کارآمد در جهت پیشرو بودن محسوب می‌شود. با پیچیدگی روزافزون در محیط بین الملل، معمای امنیت نیز پیچیده‌تر از گذشته شده است و هر روز شاهد تهدیدات نوظهوری هستیم که اقدامات دفاعی مناسبی را می‌طلبد. بسیاری از کشورهای قدرتمند، اهمیت نوآوری در امور دفاعی را به خوبی درک کرده و برای پیاده سازی آن برنامه‌های متنوعی تدارک دیده‌اند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و در دوران دفاع مقدس، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به علت وابستگی علمی و فناوری تجهیزات به آمریکا، به سختی از فناوری و تجهیزات در اختیار استفاده نموده و دانش دفاعی موجود پاسخگوی تهدیدات و اقدامات دشمن نبود. پس از پایان جنگ تحمیلی، در جهت کاهش و قطع وابستگی فناوری و بهره برداری از ظرفیت‌های داخلی برای تولید دانش و فناوری‌های دفاعی، اقدامات گسترده‌ای صورت گرفته است که عموماً پراکنده و متناسب و منحصر به هر کدام از نیروهای مسلح می‌باشند. از آنجایی که دستیابی به دانش و فناوری‌های دفاعی نوین و پیاده سازی آن‌ها نیازمند یک معماری و مهندسی قوی می‌باشد، «مسئله حاضر این پژوهش فقدان هماهنگی و انسجام فرایند نوآوری در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران است که با استفاده از این هماهنگی ضمن توسعه نوآوری‌های دفاعی، بتوان با مرزشکنی دانش دفاعی، دانش و فناوری‌های بومی جدید را خلق کرده و سطح علوم و فناوری مورد نیاز نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران را همسطح و نزدیک به دانش و فناوری در نیروهای مسلح قدرت‌های بزرگ جهانی و بلکه فراتر از آنها نماید.» دستیابی به این هماهنگی‌ها نیازمند یک الگوی مناسب است که برای دستیابی به آن، بیانات حضرت امام خامنه‌ای^(مدظله‌العالی) درباره نوآوری در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران محور موضوع قرار گرفته است. این پژوهش می‌تواند چگونگی روند معماری نیروهای مسلح برای دستیابی به دانش بومی دفاعی متناسب با اهداف انقلاب اسلامی کمک شایانی نماید. همچنین می‌تواند روند جلوگیری از پراکندگی، موازی کاری و دوباره کاری نوآوری دستگاه‌های بخش دفاع و امنیت را مشخص و بر اساس اهداف کلان انقلاب اسلامی نحوه تمرکز این فعالیت‌ها را روشن نماید. در همین راستا سؤال اصلی تحقیق این است که:

«الگوی نوآوری در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای^(مدظله‌العالی)

چيست؟» هدف اصلی این تحقیق دستیابی به یک الگوی مناسب برای مشخص نمودن فرایند نوآوری در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران است تا از طریق آن بتوان نوآوری مورد نظر امام‌خامنه‌ای (مدظله العالی) در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران را عملیاتی نماید.

مبانی نظری

پیشینه:

مهم‌ترین تحقیقات انجام گرفته قابل دسترسی دربارهٔ ارائه الگوی نوآوری در نیروهای مسلح به شرح زیر می‌باشد:

بررسی عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری در ارتش جمهوری اسلامی ایران و ارائه الگویی مناسب با تأکید بر رهنمودها و اوامر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله العالی): این رساله توسط امیر سرتیپ دوم دکترعلیرضا نادری در سال ۱۳۹۱ در دانشگاه عالی دفاع ملی تألیف شده است. هدف پژوهش شناخت عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری در ارتش جمهوری اسلامی ایران و دستیابی به الگوی مناسب با تأکید بر رهنمودها و اوامر مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است که به روش تحلیل محتوا و روش‌های آمار استنباطی انجام گرفته است. نتیجه این پژوهش دستیابی به الگویی مبتنی بر دو حوزه فردی (انگیزش و شخصیت) و سازمانی (جو فرهنگی، ساختار سازمانی، بسترهای پاداش و شیوه و سبک رهبری) برای خلاقیت و نوآوری در ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ارائه مدل خلاقیت و نوآوری در دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران بر اساس فرمایشات مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی): این مقاله توسط نبی اله دهقان، صمد فتحی و اکبر هوشیار در سال ۱۳۹۱ تألیف و در فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت نظامی، شماره ۴۸ منتشر شده است. هدف تحقیق استخراج مؤلفه‌ها و شاخص‌های شکوفایی خلاقیت و نوآوری از دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) و دستیابی به مدل خلاقیت و نوآوری در دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران است که با روش اسناد و مدارک و پیمایشی نظرخواهی از خبرگان انجام شده است. نتیجه تحقیق ارائه یک مدل سه بعدی شامل: بعد فردی (انگیزش، شخصیت، توانمندی)، بعد سازمانی (اهداف و راهبردها، منابع انسانی، نظام آموزشی، ساختار سازمانی، فرهنگ و جو سازمانی، فناوری و تجهیزات) و بعد ارزشی (قصد و نیت، نگرش و بینش) می‌باشد.

گونه شناسی فرایندهای موفق نوآوری دفاعی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران: این مقاله توسط ابوطالب شفقت، مهدی الیاسی، سید حبیب‌اله طباطبایی و جهاندار بامداد صوفی در سال ۱۳۹۴ ارائه شده است که در فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت نوآوری، شماره ۴ سال چهارم منتشر شده است.

هدف تحقیق، گونه شناسی فرایندهای تکاملی نوآوری پس از پیروزی انقلاب اسلامی است که با روش تحلیل محتوای پانزده پروژه دفاعی انجام شده است. نتیجه تحقیق بیانگر شروع نوآوری از نیاز عملیاتی و سپس تشکیل تیم‌های تحقیقاتی است که منجر به شکل‌گیری یک نهاد صنعتی و تولیدی شده است.

تحلیل محیط نهادی نوآوری در گذار به صنایع دفاعی فردا: این مقاله به قلم حمیدرضا فرتوک زاده و جواد وزیری در سال ۱۳۸۸ در دو فصلنامه علمی پژوهشی اندیشه مدیریت شماره اول سال سوم منتشر شده است. هدف تحقیق بررسی محیط و عوامل نهادی بستر اجتماعی نوآوری است که با روش تحلیلی و توصیفی انجام شده است. نتیجه تحقیق بیانگر این است که در گذار به صنایع دفاعی فردا، علاوه بر جنبه‌های فنی نوآوری، باید بستر و زیست بوم نوآوری دفاعی در پنج بخش؛ نهادهای شناختی، رفتاری، همکاری، قانونی و اساسی متحول شود.

پیشینه‌های مورد بررسی، در جهت تبیین چگونگی نوآوری در قسمت‌های مختلف دفاعی کشور اتفاق نظر دارند، اما اسناد مرجع مورد استفاده آنها متفاوت از یکدیگر می‌باشد. دو مورد بر اساس فرمایشات مقام معظم رهبری^(مدظله العالی)، یک مورد بر اساس پروژه‌های دفاعی و مورد آخر هم بر اساس محیط نهادی انجام شده‌اند. آنچه در این تحقیقات مغفول واقع شده است، مشخص نمودن زمینه‌های اصلی نوآوری و عدم پرداختن به یک نقشه جامع برای نوآوری در نیروهای مسلح است. لذا نوآوری تحقیق حاضر، پرداختن به زمینه‌های اصلی نوآوری و عوامل مؤثر بر آنها و چگونگی دستیابی به یک نقشه جامع نوآوری برای هماهنگی و همگرایی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بر اساس فرمایشات حضرت امام خامنه‌ای^(مدظله العالی) است.

مفهوم‌شناسی

نیروهای مسلح

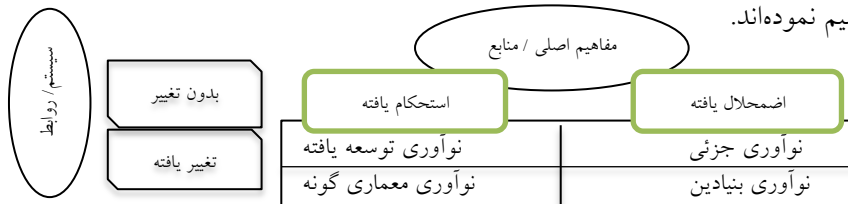
"مجموعه کارکنان و نیروهای نظامی، انتظامی و شبه نظامی داوطلب (با آموزش نظامی) که شامل ستاد کل، ارتش، سپاه و بسیج (نظامی)، نیروی انتظامی و وزارت دفاع و پشتیبانی ن.م است. توضیح: وزارت دفاع و پشتیبانی ن.م بخشی از دولت است که تابع قوانین و مقررات و سلسله مراتب نظامی نیروهای مسلح می‌باشد که وظیفه‌ی پشتیبانی از نیروهای مسلح را به عهده دارد." (معاونت طرح و برنامه و بودجه ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۹۰: ۱۹)

خلأقیّت

خلأقیّت عبارت است از حساسیت به مسائل، کمبودها، مشکلات و خلأهای موجود در دانش، حدس زدن و تشکیل فرضیه‌هایی درباره‌ی این کمبودها، ارزشیابی و آزمایش این حدس‌ها و فرضیه‌ها. (نادری، ۱۳۹۳: ۱۱)

نوآوری

تعاریف ارائه شده درباره نوآوری در منابع گوناگون از جنبه‌های مختلفی ارائه شده است که به مهم‌ترین آن‌ها، مرتبط با بخش دفاعی و نیروهای مسلح پرداخته می‌شود. "بخش دفاعی از طریق نوآوری و به کارگیری پیشرفته، قوی‌تر و مستحکم‌تر می‌شود. حفظ قابلیت بخش دفاعی به خلق و توسعه فناوری در سطح جهانی همراه با نوآوری در فرایندها و خدمات دفاعی بستگی دارد." (تایلور^۱، ۱۳۸۷: ۵) "کوئین^۲ نوآوری را این گونه بیان می‌کند: نوآوری اولین تحویل و تبدیل یک ایده به عمل در یک فرهنگ است." (محمدی و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۱) اما نوآوری تنها به محصول یا خدمت محدود نمی‌شود بلکه شامل تغییر در فرایندهای سازمانی نیز می‌گردد. (Druker.P, 1985) "نوآوری استفاده از ابزارهای نوین فناوریانه و دانش بازار برای عرضه محصول یا خدمات نو به مشتریان است. (Afuah. A, 1998) نوآوری به مفهوم ارائه محصول، خدمات یا فرایندی جدید به بازار از طریق ایجاد کاربردهای جدید از فناوری‌های موجود یا خلق و تجاری کردن فناوری‌های جدید است. (Khalil.T, 2000) نوآوری عبارت است از ارائه راهی نو برای حل مشکلات با استفاده از فناوری جدید یا کاربرد نوین از فناوری‌های قدیمی. (نوروزی چاکلی و همکاران، ۱۳۸۸: ۲۷) زمانی یک نوآوری به تحقق می‌پیوندد که: محصول یا خدمت جدید وارد بازار گردد (نوآوری محصولی) و یا در فرآیند تولید بکارگرفته شده باشد (نوآوری فرآیندی). بنابراین نوآوری‌ها در برگیرنده مجموعه‌ای از فعالیت‌های علمی، تکنولوژیک، سازمانی، مالی و تجاری است. (White.M,et.al,2011) "بنابراین نوآوری تنها به کارگیری یک فناوری جدید نیست. نوآوری ترک اجباری قدیمی‌هاست. همانطور که جوزف شامپیتز، اقتصاددان بزرگ، بیان کرده: نوآوری تخریب خلاقانه است. (ساپولسکی^۳ و دیگران، ۱۳۹۲: ۹) هندرسون^۴ و کلارک^۵ نیز انواع نوآوری را با توجه به منابع و مفاهیم و تغییرات به انواعی که در شکل (۱) ارائه شده است تقسیم نموده‌اند.

شکل ۱: انواع نوآوری از دیدگاه هندرسون و کلارک (Henderson.R, et.al, 1990)

¹ Taylor

² Quein

³ Sapolsky

⁴ Henderson

⁵ Clark

الگو

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در تاریخ ۸۹/۰۹/۱۰ در نخستین نشست بررسی اندیشه‌های راهبردی الگوی اسلامی - ایرانی، در خصوص ویژگی‌های الگوی مطلوب پیشرفت فرموده‌اند: "الگو هم نقشه‌ی جامع است. وقتی می‌گوئیم الگوی ایرانی - اسلامی، یعنی یک نقشه‌ی جامع. بدون نقشه‌ی جامع، دچار سردرگمی خواهیم شد؛ همچنان که در طول این سی سال، به حرکت‌های هفت و هشتی، بی‌هدف و زیگزاگ مبتلا بودیم و به این در و آن در زدیم. گاهی یک حرکتی را انجام دادیم، بعد گاهی ضد آن حرکت و متناقض با آن را هم در زمینه‌ی فرهنگ، هم در زمینه‌ی اقتصاد و در زمینه‌های گوناگون، انجام دادیم! این به خاطر این است که یک نقشه‌ی جامع وجود نداشته است. این الگو، نقشه‌ی جامع است؛ به ما می‌گوید که به کدام طرف، به کدام سمت، برای کدام هدف داریم حرکت می‌کنیم. طبعاً همین‌طور که دوستان گفتند، وضعیت مطلوب باید تصویر شود و چگونگی رسیدن از وضع موجود به آن وضع مطلوب هم بایستی بیان شود."

"به نظر لوی اشتراوس^۱، الگو، باید دارای سه خصوصیت عمده باشد: (۱) ساخت مشخصات یک نظام را نمایش می‌دهد و از عناصر متعددی تشکیل یافته که تغییر در هر یک از این عناصر، باعث تغییر در سایر اجزا می‌شود. (۲) برای هر الگوی مفروضی باید امکان ترتیب دادن سلسله تغییراتی باشد؛ که منتج به گروهی از الگوهایی از همان نوع شود. بدین ترتیب خصوصیات بالا امکان این پیش‌بینی را به ما می‌دهد که بدانیم هرگاه یک یا چند عنصر الگو دچار تغییرات مشخصی شوند، الگو، چگونه واکنش نشان خواهد داد. (۳) الگو باید چنان ساخته شود که بلافاصله تمام پدیده‌های مشاهده شده را قابل فهم سازد. از سوی دیگر تعریف الگوها باید صریح و جامع باشد تا عملیات ریاضی روی آن‌ها امکان‌پذیر شود." (توسلی، ۱۴۲:۱۳۶۹)

نوآوری در نیروهای مسلح از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

با توجه به تعاریف ارائه شده، کلید واژه‌های مرتبط با «نیروهای مسلح» و «نوآوری» عبارتند از: الف) نیروهای مسلح: ارتش، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، بسیج.

ب) نوآوری: ایده جدید، فناوری جدید، ابتکار، اختراع، بکارگیری توانایی‌های ذهنی برای فکر جدید، ایده خلاق، جدید شدن با استفاده از دانش، حل مشکلات با استفاده از فناوری. حاصل بررسی‌های اولیه در ارتباط با مفاهیم نوآوری و نیروهای مسلح در بیانات و ابلاغیه‌های

¹ Levi Strauss

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به شرح جدول ۱: می‌باشد:

جدول ۱: فراوانی بیانات، عبارات و مفاهیم مرتبط با نوآوری در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

کل عبارات مرتبط با مفهوم نوآوری در نیروهای مسلح	کل مفاهیم مرتبط با نوآوری در نیروهای مسلح	بیانات مرتبط با نوآوری در نیروهای مسلح	کل عبارات مرتبط با مفهوم نوآوری	کل بیانات مرتبط با مفهوم نوآوری
۵۷ عبارت ^۱	۹۱ عنوان	۴۶ سخنرانی و ابلاغیه	۳۱۳ عبارت	۱۵۳ سخنرانی و ابلاغیه

بیانات استخراج شده برای تحلیل کیفی به ترتیب: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌های مشترک نیروهای مسلح و سایر دیدارها به شرح جدول ۲ می‌باشند.

جدول ۲: بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری

بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری	محل و تاریخ
آمادگی و پرداختن به تعمیر و نگهداری و پشتیبانی و اهتمام به خودکفایی و تولید و ابتکار، باید در حد عالی باشد.	بیانات ۱۳۶۸/۳/۱۸ در بیعت جمعی از نیروهای نظامی
نیروهایی که علم و ابتکار و تجربه و اخلاص و شوق و نشاط و امید دارند. این، سرمایه‌ی عظیمی است.	بیانات ۱۳۶۸/۴/۱۹ در مراسم بیعت فرماندهان سپاه
روی تعمیر و نگهداری، سفارش مؤکد می‌کنم... این کار را با جدیت و با ابتکار دنبال کنید ... تکیه‌ی بیشتر باید بر خود، بر ابتکار خود، بر ثروت خود، بر قدرت دستان پُرهنر خود و مغزهای فعال و پُرابتکار خود باشد.	بیانات ۱۳۷۰/۱۰/۱۲ در مراسم پایگاه منطقه دوم نیروی دریایی ارتش - بوشهر
هرچه در این میدانهای ابتکار و نوآوری - چه بخشهای عملیاتی، چه بخشهای فنی، چه بخشهای مدیریتی و سازماندهی و چه بخشهای تحقیقاتی - پیش بروید، مورد نیاز ملت و کشورتان است.	بیانات ۱۳۷۱/۱۱/۱۹ در دیدار کارکنان نیرو هوایی

بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری	محل و تاریخ
بنده ارتش و سپاه را به این مسابقه مثبت توصیه می‌کنم. ببینید که آنها چه ابتکار عملی را در بهتر اداره کردن سازمانشان و در کارآمد کردن و کیفیت بهتر دادن به آن به کار بستند؛ شما هم بروید آن را با شکل بهتری به کار ببندید	بیانات ۱۳۷۴/۱/۳۰ در دیدار جمعی از فرماندهان و پرسنل ارتش
سازندگی و نوآوری و تعمیر و نگهداری، جزو وظایف حتمی و مهم شماسست... هر چه می‌توانید ابتکار و نوآوری به خرج دهید و راههای میانبر را	بیانات ۱۳۷۴/۷/۵ در جمع فرماندهان ارتش

^۱ توضیح اینکه در برخی عبارات‌ها ممکن است دوبار و یا بیشتر از عنوان نوآوری استفاده شده باشد که به همین دلیل تعداد عبارات‌ها و مفاهیم مرتبط با نوآوری با یکدیگر متفاوت می‌باشند.

انتخاب کنید.	
شما در بخشهای مختلف، ظرفیت برای کار علمی، فنی و نوآوری و ابتکار، زیاد دارید... آنها که دائماً نوآوری می‌کنند، به این سبب است که روند علمی‌شان به این حرکت وادارشان کرده و بعد کار برایشان روان شده است.	بیانات ۱۳۷۵/۱/۲۸ در جمع فرماندهان و کارکنان ارتش
از تلاش کردن، ابتکار کردن، احساس مسؤلیت کردن، هر لحظه را قدر دانستن؛ از همه توانایی خود برای پیشبرد کاری که به شما سپرده شده است، استفاده کردن، کوتاهی نکنید.	بیانات ۱۳۷۵/۱۱/۱۸ در سالروز نیروی هوایی
امروز جوانان ما، صنعتگران ما، مهندسان ما و فن‌آوران ما، با ابتکاری که مخصوص ملت ماست - به این معنا که ملت ما هم بحمدالله از آن به صورت ویژه‌ای برخوردار است - در زمینه ساخت تجهیزات نظامی، توانسته‌اند به پیشرفتهای زیادی نائل آیند.	بیانات ۱۳۷۶/۱۱/۲۹ در مانور ذوالفقار
الان اگر شما نگاه کنید، در زمینه‌های گوناگون - زمینه سازندگی، نوآوری و اختراعات گوناگون - هرچه که می‌بینید، غالباً و اکثراً به وسیله همین جوانان مؤمن به وجود آمده است	بیانات ۱۳۷۷/۶/۲۴ در دیدار فرماندهان سپاه
شما بدانید ملتها در همه ادوار تاریخ، ... هر کامیابی هم که به دست می‌آورند، از قدرت ابتکار و شجاعت و مرعوب نشدن در مقابل قدرتهای استکباری مرعوب کننده است.	بیانات ۱۳۷۸/۲/۲۹ در دانشگاه دریایی امام خمینی (رحمت‌الله علیه)
این آمادگی باید مبتنی بر آمادگیهای علمی، تجهیزاتی و عملیاتی و در زمینه‌های آموزشی، بازخوانی، تحقیق، نگهداری، ساخت، ابتکار و نوآوری و سازماندهی باشد.	بیانات ۱۳۷۸/۱۱/۲۹ منطقه یکم نیروی دریایی
استحکام، سازماندهی، ارتقاء قدرت رزمی، توانایی لازم برای تولید، تهیه، تکمیل و نگهداری تجهیزات، بالا نگهداشتن روحیه مسؤلیت نظامی و همه چیزهای دیگری که با ابتکار و مدیریت مدیران خوب و مسؤول امکان‌پذیر است.	بیانات ۱۳۸۱/۸/۲۶ در بازدید از یگان‌های نمونه‌ی نیروی زمینی ارتش
همه تلاش و ابتکار و خلاقیت و دانش و تخصص و ایمان و صفا و معنویت خود را باید به‌کار گیرید تا بتوانید نقش تاریخی خود را ایفا کنید.	بیانات ۱۳۸۲/۴/۲۹ پس از بازدید نیروی هوایی سپاه

جدول ۲: بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری

محل و تاریخ	بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری
بیانات دیدار دانش‌آموختگان نیروهای سه‌گانه ارتش در ۱۳۸۲/۶/۲۹	نوآوری، ابتکار، استفاده از دل‌های پاک و نیروهای با استعداد عمیق، می‌تواند روزبه‌روز ارتش را پیش ببرد.
بیانات دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی در ۱۳۸۲/۱۱/۱۹	باید بسازید، نگه دارید، افزایش دهید، نوآوری کنید، سازماندهی را تقویت نمایید و در کنار ساختن ابزارهای کارآمد، انسان‌های ماهر بسازید... از تجربه پیشکسوتان، از نیروی ابتکاری که در مردان و زنان و جوانان عزیز هست، از بخش دانشگاهی کشور و بیش از همه از توان ذاتی و درونی خود هر چه می‌توانید، استفاده کنید.
بیانات دانشگاه علوم انتظامی امین در ۱۳۸۳/۷/۱۵	ملت ایران در دنیا به این شناخته شده که با ظلم، با سلطه‌گری، با روابط ناسالم سلطه‌گری و سلطه‌پذیری در سیاست‌های بین‌المللی، مخالف است؛ به این هم باید شناخته شود که ملتی اهل سازندگی، اهل ابتکار، اهل نوآوری در همه‌ی زمینه‌هاست و یکی از بهترین زمینه‌ها، نیروهای مسلح و بویژه نیروی انتظامی است.
بیانات دانشگاه‌های افسری ارتش در ۱۳۸۳/۷/۲۲	وقتی یک ملت مورد تهدید قرار می‌گیرد... علم و عمل و ابتکار و شجاعت را با هم بیامیزند و در مقابل دشمن زورگو و متجاوز بایستند و مقاومت کنند.
بیانات در دانشگاه امام علی (علیه السلام) در ۱۳۸۴/۷/۶	ابتکار، نوآوری، انگیزه‌ی خالص خدمتی، حفظ پاکدامنی و صفایی که امروز در شما جوان‌ها بحمدالله هست ... خود؛ این‌ها رمزهای موفقیت شماست
بیانات دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی در ۱۳۸۴/۱۱/۱۸	بدانید که شما می‌توانید بخش خودتان را با اراده و ابتکار و نوآوری و فعالیت خودتان، در سطح بالا، وسیله‌ی عزت ملت خودتان قرار بدهید؛ تا حالا هم امتحان کرده‌ایم و شده است
بیانات دیدار جمعی از فرماندهان ارتش در ۱۳۸۵/۱/۳	این روحیه موجب نوآوری و ابتکار می‌شود و فرماندهان ارتش باید با شناسایی عناصر مستعد و خوب، ضمن تربیت فرماندهان آینده، برای ارتقای بیش از پیش کیفیت یگانها تلاش کنند
بیانات مراسم مشترک نیروهای نظامی استان سمنان در ۱۳۸۵/۸/۲۰	استفاده‌ی از ابتکارها و نوآوریها و استعدادهای گوناگونی که در وجود یکایک شما هست، در رده‌های مختلف و در سازمانهای گوناگون، امروز باید برنامه‌ی عمل نیروهای مسلح باشد.
بیانات دانشگاه امام حسین (علیه السلام) در ۱۳۸۵/۹/۴	شما جوانان عزیز ادامه‌دهندگان راه آن شخصیت‌هایی هستید که با جهاد آنها، با ایستادگی و مقاومت آنها و با روح ابتکار آنها، کشور از یکی از مهم‌ترین گذرگاه‌های تاریخی خود به سلامت گذشت.

محل و تاریخ	بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری
بیانات ۱۳۸۶/۱/۲۸ در دیدار جمعی از فرماندهان ارتش	فرماندهان متدین و انقلابی با همکاری انسانهایی پاک و فهیم در بدنه، زمینه خود اتکایی، نوآوری، رویش استعدادهای جدید و پیشرفت روزافزون ارتش را فراهم کردند
بیانات ۱۳۸۶/۶/۱۸ در دیدار فرماندهان سپاه	نوآوری و ابتکار در زمینه تأمین نیازها، حفظ جوشش و روحیه انقلابی در جامعه و تربیت عناصر کارآمد در سرلوحه خدمات سپاه قرار دارد
بیانات ۱۳۸۶/۸/۲ در دانشگاه امام علی (علیه السلام)	نوآوری‌ها در بخش نیروهای مسلح ما از جمله در ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروهای سه گانه ی آن، روزبه روز بیشتر شود ... پژوهش، نوآوری، کارآزمودگی، انضباط کامل، چیزهائی است که بایست در اولین قلمهای فهرست وظائف شما وجود داشته باشد
بیانات در ۱۳۸۷/۱/۲۸	فرمانده کل قوا ظرفیت ارتش را در نوآوری و ابتکار، ظرفیتی بالا و در عین حال قابل افزایش ارزیابی کردند
بیانات در ۱۳۸۷/۲/۱۲ استان فارس	نیروهای مسلح - چه ارتش، چه سپاه، چه بسیج، چه نیروی انتظامی - روزبه روز باید خود را نیرومندتر کنند؛ نوآوری یعنی این. نوآوری فقط در ساخت سلاح و تجهیزات نیست؛ اگر چه نوآوری در ساخت و ابتکار در به وجود آوردن روشهای جدید تسلیحاتی یکی از نوآوری‌های مهم است، اما نوآوری در آموزش، نوآوری در سازماندهی و تشکیلات، نوآوری در شیوه‌های پشتیبانی، نوآوری در دستورالعملهای رزمی، همه‌ی اینها، لازم است
بیانات در ۱۳۸۷/۲/۲۹ دانشگاه علوم دریایی نوشهر	تقوا یعنی مراقبت از رفتار و گفتارتان، با همان روحیه نوآوری و ابتکار و فعال بودن و نشاط جوانی. وقتی تقوا با روحیه جوانی و به کار بردن استعدادهایی که در شما وجود دارد، همراه شود، معجزه‌ها خواهد آفرید
قسمتی از متن حکم انتصاب جانشین فرمانده کل ارتش ۱۳۸۷/۶/۴	انتظار می‌رود با بکارگیری عناصر مؤمن و کارآمد نیرو، زمینه‌های لازم برای ارتقاء توان رزم و نوآوری و شکوفایی استعدادها و امکانات و تجهیزات موجود را فراهم سازید.
بیانات در ۱۳۸۹/۱/۲۲ دیدار فرماندهان ارشد نظامی و انتظامی	نوآوری در سازماندهی سنتی تا حالا وجود داشته - در سپاه جوری، در ارتش جوری - بروید دنبال کارهای ابتکاری.
بیانات در ۱۳۸۹/۳/۳ دانشگاه امام حسین (علیه السلام)	قدرت خدای متعال در دل رزمندگان، در اراده و عزم پولادین رزمندگان، در صبر رزمندگان، در بازوی توانای رزمندگان، در قدرت ابتکار رزمندگان تجلی پیدا کرد.

ادامه جدول ۲: بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری

محل و تاریخ	بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری
بیانات ۱۳۸۹/۸/۱۹ در مراسم فارغ‌التحصیلی دانش‌آموختگان ارتش	امروز ملت ایران علاوه بر نیروی ایمان و معنویت و ارزشهای معنوی خود، متکی است به ابزارهای مادی فرآورده‌ی به دست خود و با ابتکار خود؛ این افتخار است... ما می‌خواهیم جوانان ما احساس کنند که می‌توانند نیروهای مسلحی مجهز به فرآورده‌ها و محصولات ذهن و ابتکار ایرانی به وجود بیاورند.
بیانات ۱۳۸۹/۹/۴ در جمع ۱۱۰ هزار بسیجی در روز عید غدیر	در هر میدانی وقتی با روحیه‌ی بسیجی، با اخلاص بسیجی، با ایمان بسیجی، با شجاعت و شهادت بسیجی، با قدرت ابتکار بسیجی وارد شوند، می‌توانند کارهای بزرگی را انجام دهند. این، حقیقت بسیج است.
بیانات ۱۳۹۰/۳/۱۰ در دانشگاه افسری امام حسین (علیه السلام)	به برکت همان شور انقلابی، همه‌ی عناصر لازم دیگر به دست آمد: تجربه کسب کردند؛ روح ابتکار در آنها به جوشش در آمد؛ یادگیری و فراگیری نسبت به هر آنچه لازم داشتند، در میان آنها یک غلغله‌ی علمی و دانائی عظیمی را به وجود آورد.
بیانات ۱۳۹۰/۴/۱۳ در دیدار فرماندهان سپاه پاسداران	این ابتکار جالب که روزی به نام پاسدار را ارتباط بدهند با میلاد مسعود سیدالشهداء (سلام الله علیه)، یک ابتکار پرمغز و جهت‌دهی است.
بیانات ۱۳۹۰/۷/۲۲ در دیدار بسیجیان استان کرمانشاه	در همه‌ی زمینه‌ها باید ابتکار کرد. ابتکار در نوع فرماندهی، ابتکار در نوع جنگیدن، ابتکار در نوع جنگ‌افزار، ابتکار در نوع سازماندهی؛ این مال محدود‌های نیروهای مسلح.
بیانات ۱۳۹۰/۷/۲۲ در دیدار بسیجیان استان کرمانشاه	امروز بسیج ما در زمینه‌ی علم، در زمینه‌ی ابتکار، در زمینه‌ی نوآوری، پیشرو است... مفهوم بسیج شامل حال همه‌ی این زمینه‌ها می‌شود؛ معنایش هم عبارت است از نوآوری و ابتکار و اخلاص... آمادگی دفاعی لازم است و همیشه باید وجود داشته باشد؛ همراه با ابتکار، همراه با نوآوری... ابتکار باید به وجود بیاید، نوآوری باید به وجود بیاید، اما بی‌انضباطی نه... اگر یک وقتی واقعاً دیده شد مقرراتی وجود دارد که جلوی ابتکار را، جلوی حرکت را، جلوی پیشرفت را می‌گیرد، آن کسانی که باید آن مقررات را تغییر بدهند، تغییر بدهند و مانع را بردارند... ملت ایران به کمک همین روحیه‌های جوان و مؤمن و بسیجی و دارای ابتکار، ان‌شاءالله قله‌های اقتدار جهانی را فتح خواهد کرد.
بیانات ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ در دیدار فرماندهان نیروی هوایی ارتش	یک کشور اگر بخواهد عزت خود را، هویت خود را، منافع خود را، امنیت خود را به دست بیاورد، احتیاج دارد به ابتکار، به کار. با نشستن، با خوابیدن، با غفلت از اطراف، نمی‌شود به اهداف عالی دست پیدا کرد.

ادامه جدول ۲: بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری

محل و تاریخ	بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری
بیانات ۱۳۹۱/۷/۲۷ در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (رحمه الله علیه)	امروز عشق به پیشرفت، میل به تحرک و ابتکار و نوآوری، در کشور ما موج می‌زند. همه در فکر ایجاد راه‌های ابتکاری و نو هستند و برای شما هم - عزیزان دانشجو و افسران جوان در ارتش جمهوری اسلامی و در سراسر نیروهای مسلح

نوشهر	- این میدان باز است
بیانات ۱۳۹۱/۶/۲۸ در نمایشگاه دستاوردهای ارتش	حضرت آیت الله خامنه ای زنده نگه داشتن روح اعتماد به نفس، و «ابتکار و نوآوری» را موجب استمرار پیشرفت نیروهای مسلح دانستند ه باشد.
بیانات ۱۳۹۱/۱۱/۱۹ در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران	جریان عظیم استعداد و عشق و ابتکار و حرکت در جهت خودباوری و خودکفایی در نیروی هوایی، در کل ارتش، در نیروهای مسلح و در سراسر کشور، یک جریانی است که امروز حتی مخالفین جمهوری اسلامی، دشمنان جمهوری اسلامی هم نمی‌توانند منکر آن بشوند.
بیانات ۱۳۹۲/۳/۶ در دانشگاه امام حسین (علیه‌السلام)	ابتکارانی در شیوه‌ی مدیریت این میدان و اداره‌ی برنامه‌های این میدان مشاهده شد، که بسیار خوب و قابل تحسین و تقدیر است.
بیانات ۱۳۹۲/۶/۲۶ در دیدار فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	وقتی کشوری با تکیه‌ی به استعدادهای درونی، با تکیه‌ی به ابتکار نیروی انسانی خود، با تکیه‌ی به علم و دانش خود، با تکیه‌ی به ایمان خود و با اتحاد حرکت می‌کند، قطعاً به نتایج مطلوب خواهد رسید.
بیانات ۱۳۹۴/۲/۲۶ در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی	پیشرفتهای کاری علمی و اکتفاء به ابتکارات علمی‌ای که روزبه‌روز در دنیا به‌وجود می‌آید، بسیار کار لازمی است که این، ارتقای سازمانی را ایجاد می‌کند.
بیانات در ۱۳۹۴/۲/۳۰ در دانشگاه تربیت پاسداری امام حسین (علیه السلام)	هم باید نوآوری و ابتکار را در همه‌ی کارها مورد توجه جدی قرار داد، هم زیبایی و چشم‌نوازی را، هم پُرمغز بودن و پُرمضمون بودن را؛ از کارهای سطحی در همه‌ی مسائل زندگی و مهم کشور باید صرف‌نظر کرد و به کارهای عمیق، پُرمغز و ماندگار توجه کرد

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از حیث نوع کاربردی و به لحاظ روش آمیخته است. ابتدا با بررسی نظریه‌های موجود در باره نوآوری دفاعی که منابع آن نیز محدود بود، واژگان مترادف و مرتبط با نوآوری احصاء و متعاقب آن تعریف نیروهای مسلح از دیدگاه ستاد کل نیروهای مسلح استخراج گردید. در ادامه با مطالعات کتابخانه‌ای و به روش تحلیل محتوای کمی، از پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و همچنین نرم افزار حدیث

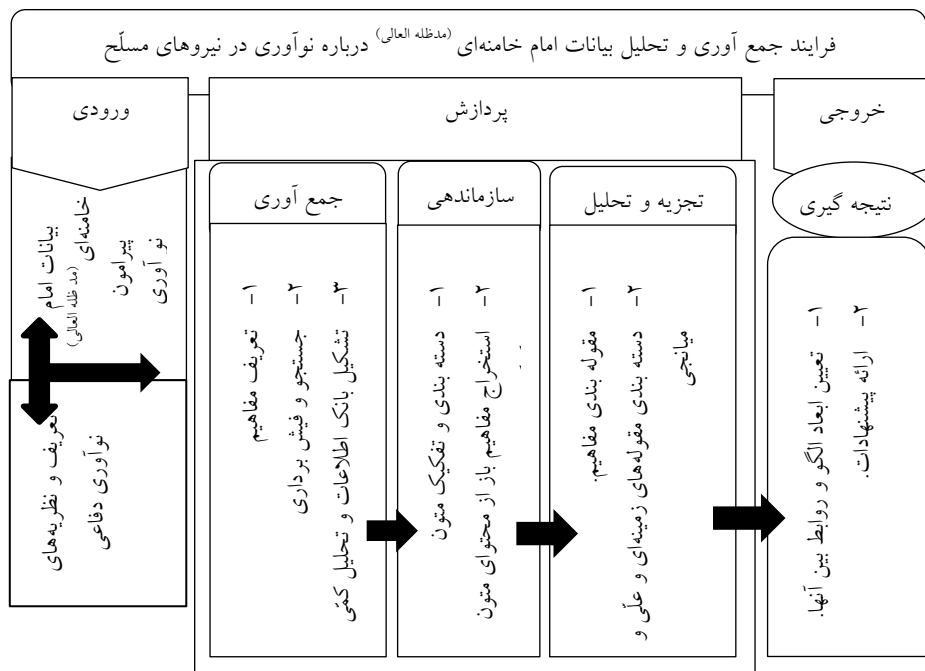
ولایت که مجموعه بیانات و دیدگاه‌های ایشان را منتشر می‌کند، نسبت به جمع آوری داده‌ها (از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۳۹۴) اقدام شد. سپس بیانات مرتبط با نوآوری در نیروهای مسلح به طور خاص جداسازی گردید. با مشخص شدن بیانات امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در باره نوآوری در نیروهای مسلح، با استفاده از تحلیل محتوای کمی و کیفی و بر مبنای عقل، منطق، استدلال و تفکر، حقایق نوآوری در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران جستجو گردید. با توجه به محدود بودن تعداد فرمایشات مقام معظم رهبری پیرامون نوآوری و خلاقیت و ابتکار و اختراع در نیروهای مسلح، نمونه‌ها به صورت تمام شمار مورد بررسی قرار گرفتند. از آنجا که این تحقیق به دنبال دستیابی به یک الگوی علمی مؤثر برای نوآوری در نیروهای مسلح با استفاده از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می‌باشد، ابتدا تعریفی از نیروهای مسلح، سپس خلاقیت و ویژگی و تعاریف مرتبط با نوآوری در نظریه‌های گوناگون و در ادامه ویژگی‌های الگو ارائه گردید. پس از جمع بندی تعاریف و نظریه‌ها، با استفاده از روش نظریه پردازی داده بنیاد، کدهای باز یا مفاهیم مربوطه استخراج شدند. (مانند نمونه جدول ۳)

جدول ۳: نمونه کد گذاری باز بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری در نیروهای مسلح

بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در باره نوآوری	مفهوم (کد)
در همه‌ی زمینه‌ها باید ابتکار کرد. ابتکار در نوع فرماندهی، ابتکار در نوع جنگیدن، ابتکار در نوع جنگ‌افزار، ابتکار در نوع سازماندهی؛ این مال محدوده‌ی نیروهای مسلح.	زمینه‌های نوآوری، نوآوری در سازماندهی، در تربیت و آموزش، در طراحی صحنه جنگ، در تولید تجهیزات.
هرچه در این میدانهای ابتکار و نوآوری - چه بخشهای عملیاتی، چه بخشهای فنی، چه بخشهای مدیریتی و سازماندهی و چه بخشهای تحقیقاتی - پیش بروید، مورد نیاز ملت و کشورتان است.	حوزه‌های نوآوری، نوآوری در فناوری، فرماندهی و مدیریت، تحقیقات دفاعی.

در ادامه، مفاهیم استخراج شده را با توجه به ارتباط مفهومی مقوله بندی و با توجه به روابط بین مقوله‌ها و اثرگذاری آنها بر یکدیگر، در قالب مقوله‌های اصلی (زمینه‌ای)، علی و میانجی برای

دست یابی به الگوی مورد نظر سازماندهی شدند. (نمودار-۱)

نمودار ۱: فرایند جمع آوری، سازماندهی و تحلیل بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

برای تعیین میزان پایایی مفاهیم به دست آمده، واژه نوآوری و مترادف با آن از قبیل ابتکار و اختراع به عنوان واحد تجزیه و تحلیل بیانات منظور و کدهای باز توسط مؤلفین مقاله به طور جداگانه استخراج گردیدند. سپس ضریب پایایی مفاهیم استخراج شده توسط سه نفر یاد شده را محاسبه که با توجه به همسانی مفاهیم استخراج شده، ضریب آن بالای ۷۰٪ بود. برای مقوله بندی نیز، مفاهیم مرتبط را دسته بندی نموده و به منظور تعیین روایی آنها، از نظر تعدادی از صاحب نظران این حوزه (دارای تحصیلات دکتری در رشته‌های علوم دفاعی راهبردی و مدیریت) استفاده گردید. اصلاحات تا زمانی ادامه یافت که ۹۰٪ نخبگان مورد مراجعه، مقوله‌های تعیین شده را مورد تأیید و پیرامون آنها اتفاق نظر داشتند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

با توجه به تجانس و روابط بین مفاهیم، دسته بندی مفاهیم به شرح زیر انجام گرفت: با توجه به ارتباط مفاهیم؛ تعهد، تخصص، ارزش‌ها، هویت، تربیت و آموزش و استعدادها و انسانی با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند. با توجه به ارتباط مفاهیم؛ بسترهای علمی، تجربیات علمی، تحقیقات و ظرفیت‌های علمی و زیرساخت‌های علمی و روابط علوم با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده

شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ فناوری، فناوری دفاعی، فناوری بومی و غیر بومی، ظرفیت فناوری داخلی، تولید محصول فناوری، تولید برندهای دفاعی، وابستگی فناوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ فرماندهی، مدیریت، اقدام، بازسازی، نگهداری، اولویت‌ها و سازماندهی با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ معماری دفاعی، معماری سازمانی، عرصه‌های نوآوری دفاعی، نوآوری در قدرت دفاعی با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ تهدیدات و ضعف در نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ محدودیت‌ها، قوانین و مقررات و دامنه نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ فرایند، روند، نتایج و بسترهای نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ وحدت، جهاد، بسیج، تلاش، روحیه و رقابت در نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ فرصت‌ها، قوت‌ها، پیشران‌ها، رقابت، نیازمندی‌ها در نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ جوانان، استعدادها، تعهد، تخصص در نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

با توجه به ارتباط مفاهیم؛ قدرت، بازدارندگی، عزت، اقتدار در نوآوری با یکدیگر، این مفاهیم در یک گروه مفهومی قرار داده شدند.

پس از این دسته بندی، مفاهیم قرار گرفته در هر گروه به شرح زیر مقوله بندی گردیدند:

برای مفاهیم گروه (أ)، مقوله تربیت و آموزش دفاعی تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ب)، مقوله دفاع دانش بنیان تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ت)، مقوله فناوری دفاعی تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ث)، مقوله فرماندهی و مدیریت دفاعی تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ج)، مقوله معماری دفاعی و سازمانی تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ح)، مقوله تهدیدات و ضعف‌های محیطی تعیین گردید.

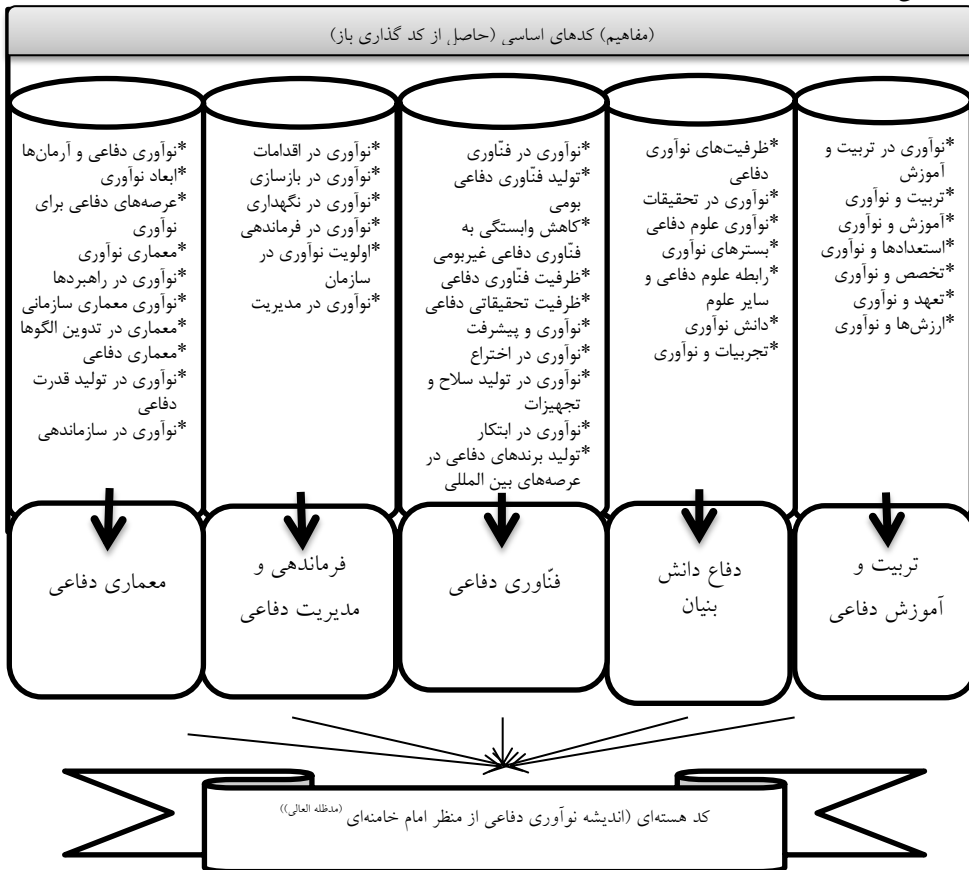
برای مفاهیم گروه (خ)، مقوله قوانین و مقررات محدود کننده تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (د)، مقوله ناکارآمدی نظام نوآوری تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ذ)، مقوله فرهنگ نوآوری تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ر)، مقوله فرصت‌ها و قدرت‌های محیطی تعیین گردید.

برای مفاهیم گروه (ز)، مقوله جمعیت تعیین گردید.
 برای مفاهیم گروه (س)، مقوله قدرت ملی تعیین گردید.
 با توجه به مقوله‌های به دست آمده، مقوله محوری با عنوان؛ اندیشه نوآوری دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) استخراج (نمودار-۲)، سپس سایر مقوله‌های تعیین شده با توجه به نوع تأثیرگذاری بر مقوله محوری با عنوان مقوله‌های زمینه‌ای (اصلی)، مقوله‌های علی و مقوله‌های میانجی دسته بندی شدند.

نمودار ۲: تبیین کد هسته‌ای (اندیشه نظام نوآوری دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی))

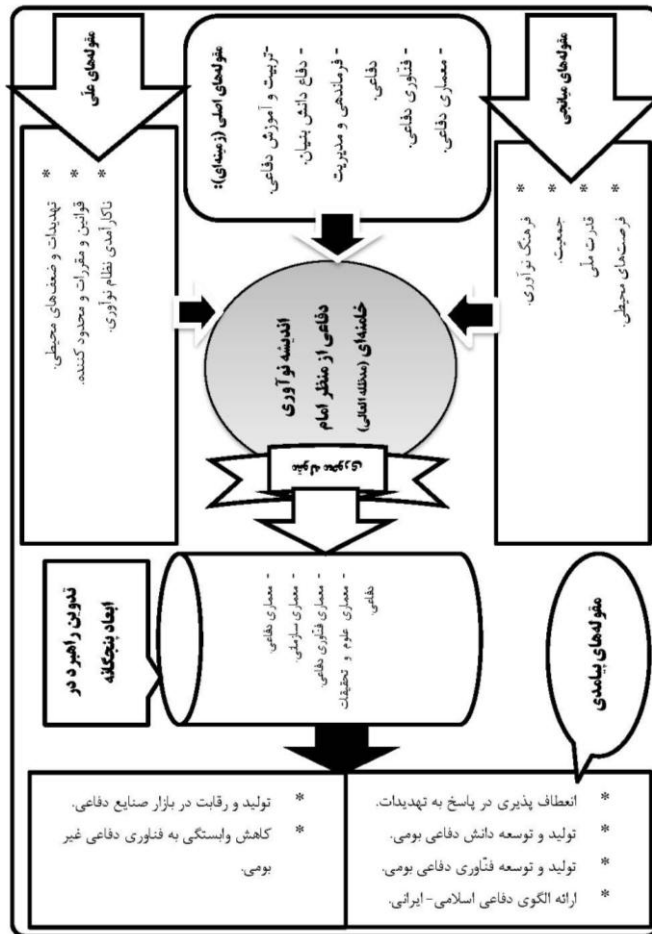
به منظور روایی و پایایی مراحل انجام گرفته، مجدداً مراحل انجام گرفته را از نظر تعدادی از خبرگان (مورد مراجعه در مرحله قبل) گذرانده و پس از اخذ نظرات اصلاحی و اعمال آنها و مراجعه مجدد، بیش از ۷۵٪ آنان دسته بندی‌های اعمال شده را تأیید نمودند.
 با توجه به اینکه هدف روش داده بنیاد تولید یک نظریه می‌باشد، الگوی نوآوری در نیروهای مسلح از دیدگاه امام خامنه‌ای به شرح شکل ۲ تبیین می‌گردد. در این الگو، اندیشه نوآوری

دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) مقوله محوری است که مقوله‌های اصلی موجب شکل‌گیری آن می‌شوند و دارای ابعاد آموزشی، دانشی، مدیریتی، فناوری و معماری است. همچنین فرمایشات مقام معظم رهبری پیرامون نوآوری در نیروهای مسلح، دو بعد بازدارندگی و زمینه‌سازی نوآوری را نیز رهنمون است که با عناوین مقوله‌های علی و میانجی مشخص گردیده‌اند. زمینه‌سازها (مقوله‌های میانجی) در تسریع و رشد نوآوری نقش بسزایی دارند. بازدارنده‌ها (مقوله‌های علی) نیز فرایند نوآوری در نیروهای مسلح را با چالش و کندی مواجه می‌نمایند. لذا برای بهره‌گیری از زمینه‌سازها و تفوق بر بازدارنده‌ها، تدوین راهبردهای معماری در ابعاد زمینه‌سازهای اندیشه دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است تا بتوان به پیامدهای دفاعی مهمی از قبیل؛ تولید و توسعه دانش دفاعی، تولید و توسعه فناوری دفاعی و ... دست یافت.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد:

الف - نتیجه‌گیری

با توجه به مشخص شدن مقوله‌های اصلی (زمینه‌ای)، میانجی (زمینه‌ساز) و علی (بازدارنده) و چگونگی تأثیر آنها بر اندیشه نوآوری دفاعی از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، بهره‌گیری از مقوله‌های میانجی می‌تواند فرایند نوآوری در نیروهای مسلح را تسریع بخشیده و عدم توجه به مقوله‌های علی می‌تواند در روند کنونی نوآوری در نیروهای مسلح هم‌چالش‌هایی را ایجاد و در بسیاری از زمینه‌ها، قدرت نیروها را تحلیل ببرند. برای مدیریت این شرایط تدوین راهبردهای معماری با توجه به مقوله‌های اصلی و زمینه‌ای ضرورت دارد.

شکل ۲: الگوی نوآوری در نیروهای مسلح از دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)
(ارائه شده توسط نویسندگان بر اساس یافته‌های تحقیق)

ب- پیشنهاد

با توجه به الگوی پیشنهادی این پژوهش و به منظور دستیابی به اهداف نوآوری در نیروهای مسلح از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، پیشنهاد می‌گردد:

- برای معماری دفاعی کشور با الهام از فرمایشات امام خامنه‌ای (مدظله العالی) پیرامون نوآوری در نیروهای مسلح، کارگروه ویژه‌ای در ستاد کل نیروهای مسلح تشکیل و در جهت تدوین الگوی معماری نیروهای مسلح جمهوری اسلام ایران متناسب با اهداف انقلاب اسلامی و سپس پیاده سازی آن اقدام نمایند.

فهرست منابع:

الف - منابع فارسی

- بزرگمهر، سینا (۱۳۹۲)، نوآوری نظامی ایالات متحده از زمان جنگ سرد (ساپولسکی، ام هاروی و فریدمن، بنجامین اچ و گرین، برندن ریتن هاوس)، تهران: انتشارات مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهد صیاد شیرازی (۱۳۹۲).
- توسلی، غلام‌عباس (۱۳۶۹)، نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران، انتشارات سمت.
- دهقان، نبی اله و فتحی، صمد و هوشیار، اکبر (۱۳۹۱)، ارائه مدل خلاقیت و نوآوری در دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران بر اساس فرمایشات مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، فصلنامه مدیریت نظامی، سال دوازدهم.
- ریاحی، پریسا و قاضی نوری، سید سپهر (۱۳۹۲)، مقدمه‌ای بر نظام نوآوری (رویکردی گسترده)، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- شفقت، ابوطالب و الیاسی، مهدی و طباطبائیان، سید حبیب اله و بامداد صوفی، جهاندار (۱۳۹۴)، گونه‌شناسی فرایندهای موفق نوآوری دفاعی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، فصلنامه مدیریت نوآوری، سال چهارم.
- علی پور، وحیده و باشکوه، محمد و نظری زاده، فرهاد (۱۳۸۷)، راهبرد نوآوری دفاعی انگلیس: ایجاد محیطی جدید برای نوآوری در زنجیره تأمین دفاعی (تایلور، بانس)، تهران: مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی (۱۳۸۷).
- فرتوک زاده، حمیدرضا و وزیر، جواد (۱۳۸۸)، تحلیل محیط نهادی نوآوری در گذار به صنایع دفاعی فردا، دوفصلنامه اندیشه مدیریت، سال سوم.
- محمدی، مهدی و باقرسلیمی، سعید و بوشهری، علیرضا و نظری زاده، فرهاد (۱۳۸۷)، نظام نوآوری دفاعی: مروری بر مفاهیم و تجارب پنج کشور چین، فرانسه، آلمان، انگلیس، اسپانیا، تهران: مرکز آینده پژوهی علوم و فناوری دفاعی - مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.
- معاونت طرح و برنامه و بودجه ستاد کل نیروهای مسلح (۱۳۹۰)، واژگان و اصطلاحات کلیدی در نیروهای مسلح، تهران: انتشارات ستادکل نیروهای مسلح.
- نادری، علیرضا (۱۳۹۳)، بررسی عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری در ارتش جمهوری اسلامی ایران و ارائه الگویی مناسب با تأکید بر رهنمودها و اوامر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، دانشکده دفاع ملی دانشگاه عالی دفاع ملی.

- نوروژی چاکلی، عبدالرضا و حسن زاده، محمد و نورمحمدی، حمزه علی (۱۳۸۸)، سنجش علم، فناوری و نوآوری (مفاهیم و شاخص‌های بین‌المللی)، تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.

ب- منابع انگلیسی

- Afuah, A (1998). Innovation Management. Oxford University Press.
- Drucker, P (1985). Innovation and Entrepreneurship. Harper & Row, New York.
- Henderson, R.M. and Clark, K.B. (1990) Architectural Innovation: The Reconfiguration of Existing Product Technologies and the Failure of Established Firms, Administrative Science Quarterly, 35.
- Khalil, T. (2000). Management of Technology: The Key to Competitiveness and Wealth Creation. McGraw-Hill.
- Margaret A. White & Garry D. Bruton, (2011). The Management of Technology and Innovation, A Strategic Approach.

پ- سایت:

- www.Khamenei.ir (مدظله‌العالی) بیانات حضرت امام خامنه‌ای